

Hand-out netcongestie gesprekken met netbeheerders

Maart 2026

Introductie

Deze hand-out is opgesteld door BlueTerra en gefinancierd en gecoördineerd door Kas als Energiebron, een innovatieprogramma van het ministerie van LNV en Glastuinbouw Nederland. Dit document geeft een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen rondom netcongestie.

U leest hier onder andere over:

- nieuwe bevoegdheden van netbeheerders;
- de werking van congestiemanagement;
- nieuwe contracten, regels en producten;
- de mogelijke impact hiervan op uw bedrijf.

Deze hand-out biedt basisinformatie over de huidige en toekomstige mogelijkheden binnen een congestiegebied. Het doel is om u inzicht te geven in het speelveld en de beschikbare instrumenten. Deze informatie is bedoeld als startpunt. Bij vragen kunt u contact opnemen met [Alexander Formsmma](#). Daarnaast raden wij voor een goed onderbouwde beslissing aan een integraal duurzaamheidsadviseur in te schakelen, die zowel de technische als juridische haalbaarheid kan beoordelen en kan ondersteunen bij gesprekken en onderhandelingen met de netbeheerder.

Inhoud

Algemene informatie

Netcongestie: de basis

Praktische tips

Voorrang op de wachtlijst

Gebruik op tijd of raak het kwijt

Flex-e subsidie

Congestiemanagement en individuele contracten met de netbeheerder

(Verplichte) congestiemanagement

Biedplichtcontract

Capaciteitssturingscontract

Afwijkende aansluitconstructies

Cable pooling

Directe lijn

De energiehubs en groepstransportovereenkomst

Gesloten Distributiesysteem

Algemene informatie

Netcongestie: de basis

Netcongestie betekent dat het elektriciteitsnet op een bepaalde plek en op een bepaald moment niet genoeg capaciteit heeft om al het gevraagde transport van elektriciteit te verwerken. Het gaat dus niet om een gebrek aan elektriciteit, maar om een tekort aan transportcapaciteit op het net.

Twee vormen van congestie:

- Afnamecongestie: te weinig capaciteit om elektriciteit af te nemen (verbruik).
- Teruglevercongestie: te weinig capaciteit om elektriciteit terug te leveren (opwek).

Gevolgen voor bedrijven:

- Nieuwe of uitgebreide aansluitingen komen op een wachtlijst.
- Vermogen kan niet of slechts onder voorwaarden worden toegekend.
- Bedrijven worden (vrijwillig of verplicht) betrokken bij congestiemanagement.
- Alternatieven zoals flexibiliteit, aangepaste contractvormen of samenwerking worden belangrijk.

Praktische tips Inzicht krijgen

Op welk net zit de netcongestie?

- Zie hiervoor ook [Capaciteitskaart elektriciteitsnet](#)

Wat is de status van het congestiemanagement onderzoek?

- Deze worden gepubliceerd per regio op de website van de netbeheerders, maar sommige onderzoeken lopen nog. Vraag naar de verwachte publicatie hiervan.

Wanneer kan ik vermogen krijgen?

- Zie hiervoor ook [Capaciteitskaart elektriciteitsnet](#) voor de vermogenswachtrij per voedingsgebied.

Krijg inzicht in het eigen elektriciteitsverbruik

- Inzicht in het eigen elektriciteitsverbruik is essentieel bij netcongestie. Het gaat daarbij niet alleen om hoeveel elektriciteit u per jaar verbruikt, maar vooral wanneer u elektriciteit gebruikt en waar de pieken zitten.
- Vraag bij uw energieleverancier of meetverantwoordelijke de kwartierwaarden op. Deze profielen zijn de basis om pieken te herkennen. Voor netcongestie zijn vooral de gelijktijdige pieken relevant: het hoogste vermogen dat u op één moment vraagt of teruglevert.
- Pieken ontstaan vrijwel altijd door specifieke processen. Maak inzichtelijk: welke installaties veroorzaken het hoogste vermogen?

Praktische tips

Wat mag de netbeheerder *niet* doen?

De netbeheerder mag niet uit zichzelf, zonder dat dit besproken is met uw bedrijf, vermogen **naar beneden bijstellen!**

De netbeheerder mag uw aanvraag **niet annuleren**, tenzij er sprake is van de afwijzingsgronden:

- Als u onvoldoende informatie heeft verstrekt m.b.t. de aanvraag
- Te late betaling
- Annulering op verzoek van uzelf

Heeft uw netbeheerder dit toch gedaan? Neem dan contact op met uw relatiemanager bij de netbeheerder.

Voorrang op de wachtlijst Congestieverzachters

Elektriciteit wordt toegekend op basis van het *first come first serve* principe: wie het langst op de wachtlijst staat, krijgt als eerste elektriciteit toegekend.

Maar per oktober 2024 kunnen congestieverzachters en partijen met een maatschappelijke functie een aanvraag doen om een hogere plek op de wachtlijst te krijgen.

Congestieverzachters

Congestieverzachters dragen bij aan meer ruimte op het elektriciteitsnet voor andere klanten of autonome groei. Voorbeelden van congestieverzachters zijn klanten met batterijen of WKK-installaties. Per situatie analyseert de netbeheerder het congestiegebied waarin u gevestigd bent en of u daadwerkelijk de congestie kan verminderen. Zo ja, dan maakt u daar afspraken met de netbeheerder over.

Wanneer deze afspraken gemaakt zijn, krijgt u als congestieverzachter voorrang op de wachtlijst van het onderstation waarop u aangesloten bent.

Voorbeeld:

Een koelhuis met een vermogen van 2 MW wil groeien naar 3 MW vermogen. Er is teruglever- en afnamecongestie afgekondigd in het gebied. Het koelhuis neemt om de teruglevercongestie in de zomer te verminderen 1 MW extra af. In de winter neemt het koelhuis om de afname congestie te verminderen 1 MW minder af.

Voorrang op de wachtlijst Hoe word ik congestieverachter?

- U staat op de wachtlijst en kunt een significante bijdrage leveren aan het verminderen van congestie.
- Voor nieuwe klanten geldt een ander uitgangspunt: zij staan per definitie met hun volledige aangevraagde vermogen op de wachtlijst. Om als congestieverzachter te worden aangemerkt, moet dit volledige vermogen flexibel inzetbaar zijn. Alleen dan draagt u daadwerkelijk bij aan het verminderen van congestie.
- U kunt congestie verzachten door zowel minder gebruik te maken van het net, als door meer gebruik te maken van het net (zoals bij een capaciteitssturingscontract). Zolang het bijdraagt aan het oplossen van de congestie.
- De totale hoeveelheid vermogen die vrijgegeven wordt door een specifieke congestieverzachter moet getransporteerd kunnen worden via alle netten. Dat betekent dat zowel de regionale netbeheerder (Liander/Stedin/Enexis/Westland Infra) als de landelijke netbeheerder (Tennet) akkoord moeten geven op de congestieverachter aanvraag.
- Voor het verlagen van de congestiepiek in de congestieperiode geldt een minimale hoeveelheid. Bent u aangesloten bij een regionale netbeheerder net, dan is dat 1.000 kW. Bent u direct aangesloten op het hoogspanningsnet van TenneT dan is dat 10.000 kW.
- De aanvraag om congestieverzachter te worden dient zelf gedaan te worden!

Gebruik op tijd of raak het kwijt

De netbeheerders hebben geconstateerd dat er bedrijven zijn die hun aansluitingen beperkt gebruiken. Om te voorkomen dat dit vermogen op ongebruikt op de plank blijft liggen, mogen netbeheerders dit vermogen onder voorwaarden verlagen:

De netbeheerder mag het vermogen van een bedrijf alleen verlagen als:

- Het bedrijf zich in een gebied met netcongestie bevindt
- Een bedrijf op het MS en HS net (spanningsniveau < 110kV) het afgelopen jaar max 50% van het vermogen heeft gebruikt of het afgelopen jaar meer dan 1 MW aan vermogen niet heeft gebruikt
- Een bedrijf op het HS net (spanningsniveau > 110kV) het afgelopen jaar max 50% van het vermogen heeft gebruikt of het afgelopen jaar meer dan 10 MW aan vermogen niet heeft gebruikt
- **Belangrijk:** Verlaging van het vermogen mag alleen na toestemming van het betreffende bedrijf! Toekomst- en uitbreidingsplannen van het bedrijf worden daarin meegewogen.

Flex- e subsidie

De Flex-e subsidie is een regeling van de RVO om bedrijven te helpen hun elektriciteitsverbruik flexibeler te maken.

De regeling bestaat uit 3 onderdelen:

1. Flexibiliteitsscan: een analyse van het huidige verbruik en mogelijkheden voor flexibiliteit. Subsidie: 50% van kosten, max €10.000.
2. Haalbaarheidsstudie: Technische en financiële analyse van maatregelen. Subsidie: 50% van kosten, min € 10.000 en max €125.000.
3. Realisatie flexibiliteitsmaatregelen: Implementatie van oplossingen zoals batterijen, energieopslag, slimme sturing. Subsidie: 35% van investeringskosten, min. €25.000 en max. €50.000 voor tuinders. Voor bedrijven met een andere SBI-code is dit max €300.000.

Voor de uitvoering van flexibiliteitsmaatregelen (onderdeel 3) moet een contract met de netbeheerder afgesloten worden waarin staat hoe de flexibiliteitsmaatregelen worden ingezet om netcongestie niet te verergeren. Denk bijvoorbeeld aan een capaciteitssturingcontract of een biedplichtcontract (redispatch). Het afsluiten van een contract is een harde voorwaarde om de subsidie voor onderdeel 3 te krijgen!

Congestiemanagement en individuele contracten met de netbeheerder

(Verplichte) congestiemanagement

Fase 0: Er is geen netcongestie, dus er zijn geen maatregelen nodig.

Fase 1: Er is netcongestie in uw gebied afgekondigd, de netbeheerder onderzoekt of congestiemanagement mogelijk is. Bedrijven met een aansluiting van > 500 kW, kunnen een deel van hun vermogen aanbieden aan de netbeheerder. Het bedrijf mag zelf de omvang en de prijs van het aanbod bepalen.

Fase 2a: Te weinig bedrijven hebben vrijwillig hun vermogen aangeboden aan de netbeheerder. Daarom verplicht de netbeheerder bedrijven met een aansluiting van > 1 MW om een congestiemanagement aanbod te doen. Het bedrijf bepaalt nog steeds zelf de prijs van het aanbod.

Fase 2b: Bedrijven die verplicht een aanbod moesten doen in fase 2a, hebben daar te hoge prijzen voor gevraagd. Netbeheerders gaan niet in op deze prijzen, wat congestiemanagement tegenhoudt. Daarom wordt in deze fase een wettelijke gereguleerde vergoeding voor het aanbod toegepast.

! Het aanbod voor congestiemanagement wordt contractueel vastgelegd tussen de netbeheerder en het bedrijf. Er is keuze uit twee verschillende contracten: het capaciteitsbeperkingscontract en het biedplichtcontract (redispatch).

Biedplichtcontract (redispatch)

Redispatch is een maatregel waarbij netbeheerders bedrijven vragen om tijdelijk hun elektriciteitsverbruik of -opwekking aan te passen om overbelasting van het net te voorkomen. Dit gebeurt op basis van intra-day handel, dus na het indienen van de dagprogramma's door de BRP's (balanceringsverantwoordelijke partij).

Als in een congestiegebied minder verbruik nodig is (bijvoorbeeld tussen 16:00 en 20:00), dan moet elders in het land iets tegengesteld gebeuren om de landelijke balans te behouden. Dus: één bedrijf verlaagt het verbruik (of verhoogt de productie) in het congestiegebied, terwijl een ander bedrijf het tegenovergestelde doet buiten dat gebied.

De uitvraag van de netbeheerder wordt op het handelsplatform GOPACS aangeboden. Via GOPACS worden ook de biedingen gedaan. GOPACS koppelt de bieding en tegenbieding automatisch. De koppeling gebeurt op basis van prijs en locatie: de combinatie met de laagste spread (verschil tussen biedprijs en tegenbiedprijs) wordt gekozen. De netbeheerder betaalt die spread aan het bedrijf dat de winnende bieding heeft gedaan.

Capaciteitssturingscontract (CSC)

Een capaciteitssturingscontract (CSC) is een afspraak met de netbeheerder waarbij je flexibel omgaat met je elektriciteitsverbruik of teruglevering. De netbeheerder geeft aan (op basis van vaste tijdsvensters of day ahead) wanneer het net te vol zit, en jij past je verbruik of opwek tijdelijk aan.

Voordeel: Er ontstaat meer speelruimte om tóch te kunnen uitbreiden, een nieuwe installatie te plaatsen of meer vermogen te krijgen, zelfs in een congestiegebied.

Hoe het werkt:

Is er afnamecongestie? Dan mag je meer terugleveren dan normaal.

Is er teruglevercongestie? Dan mag je meer verbruiken dan normaal.

Het gaat dus niet alleen om het beperken van de piek — het is ook juist méér mogen op momenten dat het het net helpt. Voor tuinders is dit ideaal, want warmte, koeling en belichting hebben schuifmogelijkheden.

Let goed op welke versie van een CSC je aangeboden krijgt van de netbeheerder! Per begin april wordt er namelijk een nieuw CSC met betere voorwaarden gepubliceerd. Wij adviseren sterk de april versie te tekenen, en niet het CSC V1.

Afwijkende aansluitcontracties

Cable pooling

Bij cable pooling wordt één fysieke elektriciteitsaansluiting gedeeld door meerdere partijen.

Voordelen:

- Geen dubbele aansluit- en transportkosten
- Onderling kunnen verdelen van vermogen, waardoor ruimte kan ontstaan voor verduurzaming/uitbreiding/aansluiten van nieuwe bedrijven

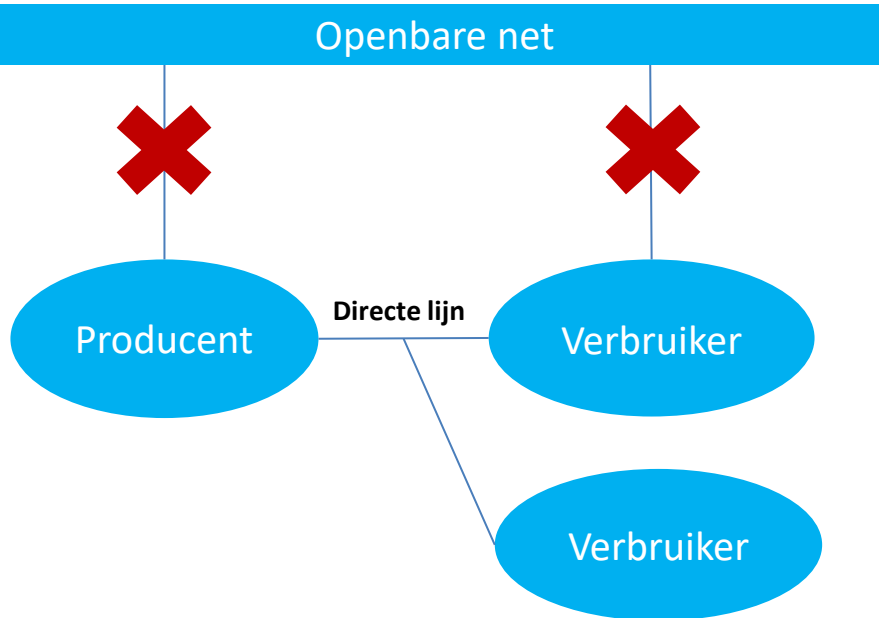
Voorwaarden:

- Maximaal 4 deelnemers
- Deelnemers moeten in elkaars onmiddellijke nabijheid bevinden. Onmiddellijke nabijheid is niet gedefinieerd, maar gebruik van hetzelfde grond/pand lijkt voldoende te zijn
- Vanaf 100 kVA
- Eén contractant, onderlinge afstemming over de verdeling van het vermogen
- Meldplicht bij de ACM

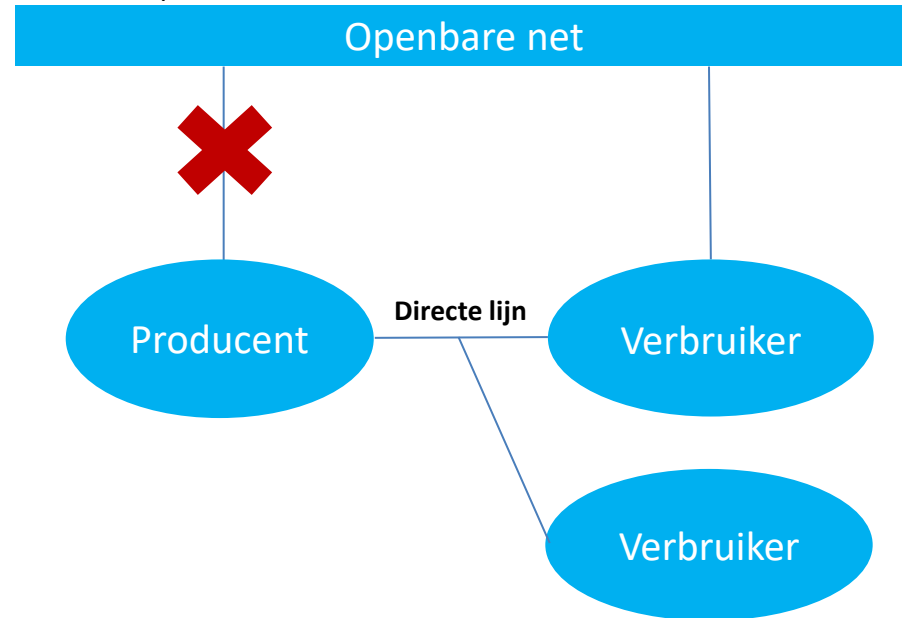
Directe lijn 2 varianten

Eigen aanleg en beheer, geen betrokkenheid
netbeheerder nodig
Alleen meldplicht ACM
Eigen tarieven

Geen enkele verbinding met het openbare net

Ten hoogste via de installatie van één aangeslotene verbonden
met het openbare net

De energiehub en groepstransportovereenkomst (GTO)

Het doel van een energiehub is om vraag en aanbod van energie van verschillende aansluitingen slim op elkaar af te stemmen, vaak met behulp van duurzame bronnen en flexibiliteitsoplossingen. Hét juridische middel om een energiehub te realiseren is een groepstransportovereenkomst (GTO). Bij een GTO blijven individuele aansluitingen in stand, maar worden de verschillende individuele vermogens vervangen door één gezamenlijk vermogen. Het is aan de deelnemers van de energiehub om dit gezamenlijk vermogen onderling te verdelen.

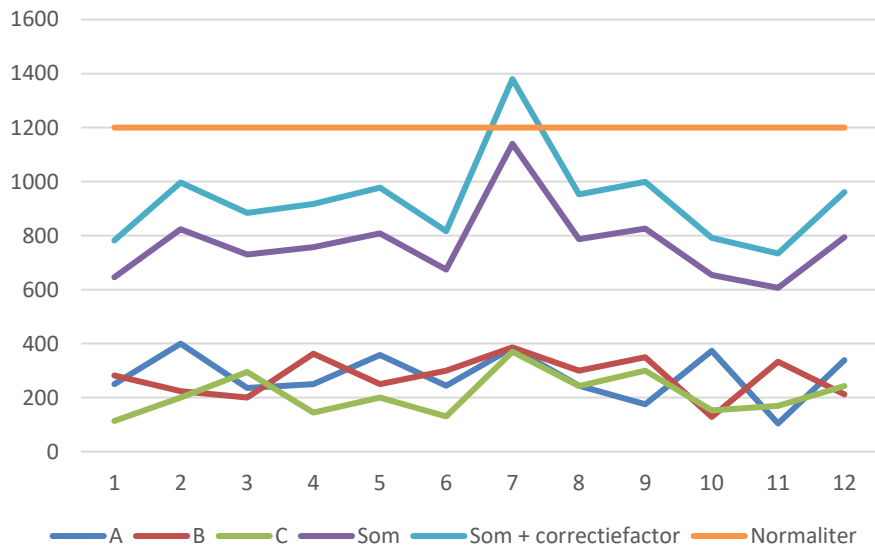
Het gezamenlijke groepsvermogen wordt bepaald op basis van het piekvermogen van de huidige en toekomstige individuele profielen over elkaar heen gelegd.

Voordelen:

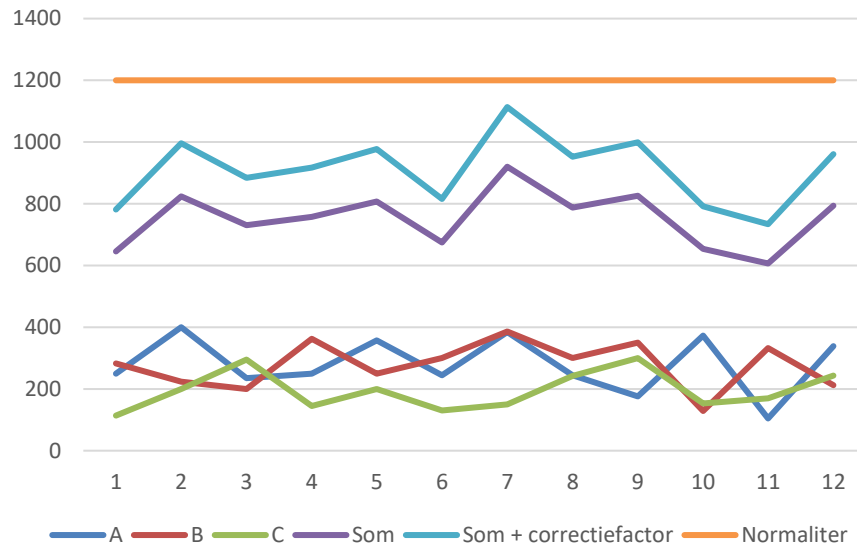
- Lagere net- en transportkosten
- Onderling kunnen verdelen van vermogen, waardoor ruimte kan ontstaan voor verduurzaming/uitbreiding/aansluiten van nieuwe bedrijven

Situatieschets groepscontract met en zonder afstemming

Zonder afstemming

Met afstemming

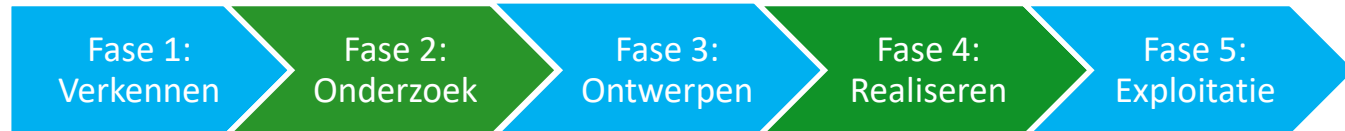

Netkosten vallen lager uit bij afstemming in de groep ten opzichte van een groep waarin niet op elkaar wordt afgestemd

Aanpak energiehub

- Inzage verbruiksprofielen & individueel vermogen
- Inzage nettypologieën
- Uitwerken technische specificaties
- Bepalen vorm en kernmerken samenwerking
- Gedetailleerde business case
- Opstellen diverse contracten binnen de groep
- Contracteren CSP
- Validatie netbeheerder
- Go/No Go besluit

Let op, een energiehub met een GTO
kan een langdurig proces zijn

Voorgestelde aanpak in fases door BlueTerra

Gesloten systeem (GS)

Een GS is een privaat net, dat zelf aangelegd en beheerd mag worden.

Voor een GS moet een aanvraag worden bij de ACM, dit kan een langdurig proces zijn.

De aanvraag kan op 2 gronden worden verleend:

- Het bedrijfs-of productieproces van de gebruikers van het net moet om specifieke technische of veiligheidsredenen geïntegreerd zijn;
- Het net distribueert primair elektriciteit voor de eigenaar van het desbetreffende net of de daarmee verwante ondernemingen.

Voorwaarden voor een succesvolle aanvraag:

- De aanvrager moet eigenaar zijn van het stelsel van verbindingen: er mogen geen verbindingen van de netbeheerder die losstaan van het beoogde GDS stelsel tussendoor lopen
- Er moet sprake zijn van een geografische afbakening
- De veiligheid en kwaliteit van het net moeten geborgd zijn

Einde